

POSTANOWIENIE

Dnia 26 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania M. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Sosnowcu
o odpowiedzialność osób trzecich za składki,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 26 marca 2025 r.,
skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 28 grudnia 2023 r., sygn. akt III AUa 2365/21,

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. odstępuje od obciążania skarżącego kosztami zastępstwa
procesowego strony przeciwnej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Decyzją z 31 grudnia 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Sosnowcu przeniósł na M. K. odpowiedzialność za zobowiązania płatnika spółki akcyjnej „C.” z siedzibą w S., z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz P. i Fundusz G. za okres od czerwca 2013 r. do grudnia 2015 r., wraz z odsetkami za zwłokę, w łącznej kwocie 970.109,16 zł. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał między innymi, że M.K. był prezesem zarządu w okresie, kiedy upłynął termin płatności zobowiązań z tytułu składek wskazanych w sentencji decyzji, egzekucja prowadzona wobec spółki okazała się bezskuteczna, M. K. nie wskazał mienia, z którego możliwe

byłoby zaspokojenie zobowiązań z tytułu składek w znacznej części, jak również nie wykazał, że w odpowiednim czasie zgłoszony został wniosek o ogłoszenie upadłości spółki, a także nie wykazał, że nie ponosi winy w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości spółki w odpowiednim czasie.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 15 października 2021 r. (sygn. akt VI U 607/19), wydanym w sprawie M.K. przy udziale spółki akcyjnej C. z siedzibą w S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Sosnowcu, o odpowiedzialność osób trzecich za składki:

1. zmienił zaskarżoną decyzję, w ten sposób, że ustalił, iż M. K. nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania spółki akcyjnej C. z siedzibą w S., z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz P. i Fundusz G. za okres od czerwca 2013 r. do grudnia 2015 r.;

2. zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Sosnowcu na rzecz adw. T. D. kwotę 7.200 zł powiększona o należny podatek od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Na skutek apelacji organu rentowego, Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 28 grudnia 2023 r. (sygn. akt III AUa 2365/21):

I. zmienił zaskarżony wyrok:

1. w punkcie 1 w ten sposób, że oddalił odwołanie;

2. w punkcie 2 w ten sposób, że przyznał adwokatowi T. D. od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Bydgoszczy kwotę 7.200 zł powiększoną o należny podatek VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonemu z urzędu w pierwszej instancji;

II. zasądził od M. K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Sosnowcu kwotę 10.800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem I instancji;

III. przyznał adwokatowi T. D. od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Bydgoszczy kwotę 5.400 zł powiększoną o należny podatek VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonemu z urzędu w drugiej instancji;

IV. zasądził od M. K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Sosnowcu kwotę 8.100 zł z ustawowymi odsetkami wynikającymi z art. 98 § 1¹ k.p.c. tytułem, zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego wywiódł odwołujący, zaskarżając wyrok w całości, zarzucając:

1. naruszenie przepisów postępowania, skutkującego nieważnością postępowania, tj.:

a. art. 379 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 89 k.p.c. i art. 92 k.p.c. wobec nieprawidłowego umocowania pełnomocnika organu rentowego;

b. art. 379 pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 117 § 5 k.p.c., art. 117³ § 1 k.p.c. *per analogiam*, art. 118 § 2 i art. 118 § 3 k.p.c. przez pozbawienie ubezpieczonego możliwości obrony swych praw w związku z zawieszeniem w czynnościach zawodowych adwokata będącego pełnomocnikiem z urzędu, wyznaczonego do reprezentowania odwołującego się w niniejszym postępowaniu;

2. naruszenie przepisów postępowania, mogących mieć istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

a. art. 378 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie przez Sąd II instancji i niewzięcie z urzędu pod uwagę nieważności postępowania;

b. art. 386 § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie przez Sąd II instancji, mimo, że postępowanie przed Sądem I instancji było dotknięte nieważnością z powodu nienależytego umocowania pełnomocnika organu rentowego;

c. art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 368 § 2 k.p.c. przez jego niezastosowanie przez Sąd II instancji i orzeczenie ponad granice zaskarżenia zakreślone w apelacji organu rentowego;

3. naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 116 § 1 lit b ustawy Ordynacja podatkowa w zw. z art. 31 i 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych polegającej na uznaniu, że choroba ubezpieczonego nie stanowi o braku winy w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszeniu upadłości.

W uwagi na stawiane zarzuty skarżący wniósł o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku ze zniesieniem postępowania i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku

do ponownego rozpoznania i oddalenie apelacji organu rentowego w całości oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego;

2. ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku oraz wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy ze zniesieniem postępowania w obu instancjach, przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy do ponownego rozpoznania, zmianę zaskarżonej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Sosnowcu, poprzez ustalenie, że M. K. nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania C. S.A. z siedzibą w S., z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne, Fundusz P. i Fundusz G. za okres od czerwca 2013 r. do grudnia 2015 r. oraz rozstrzygnięcia o kosztach za obie instancje i kosztach postępowania kasacyjnego;

3. lub uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku i orzeczenie co do istoty sprawy, rozstrzygając o kosztach postępowania kasacyjnego;

4. wolnienie skarżącego od ponoszenia kosztów sądowych w całości;

5. rozpoznanie skargi pod nieobecność pełnomocnika skarżącego;

6. zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Skarżący wniósł także o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując dwie przesłanki, tj. że:

1. zaskarżony wyrok został wydany w warunkach nieważności postępowania przewidzianej w art. 379 pkt 2 k.p.c. w związku z nienależytym umocowaniem pełnomocnika organu rentowego, oraz przewidzianej w art. 379 pkt 5 k.p.c. zw. z art. 117 § 5 k.p.c., art. 117 § 3 k.p.c. *per analogiam*, art. 118 § 2 i § 3 k.p.c., wobec pozbawienia odwołującego możliwości obrony swoich praw;

2. istnieje potrzeba wykładni art. 116 § 1 lit b ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa, w zw. z art. 31 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych budzącego poważne wątpliwości w przedmiocie dookreślenia sytuacji, w których przepis ten może mieć zastosowanie, a mianowicie czy istnienie stanu wyłączającego świadome powzięcie decyzji z uwagi na stan chorobowy w chwili powołania na członka zarządu spółki jak i w czasie pełnienia funkcji członka zarządu spółki oraz brak dopuszczenia do

spraw spółki od chwili powołania do zarządu spółki, aż do momentu odwołania z tej funkcji, będącego wynikiem przyczyn od niego niezależnych - jest przesłanką świadczącą o braku winy w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszeniu upadłości?

W odpowiedzi na wywiedzioną skargę kasacyjną odwołującego, organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie oddalenie skargi jako pozbawionej uzasadnionych podstaw i utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku oraz orzeczenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz organu rentowego według norm przewidzianych prawem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującego, z uwagi na argumenty wskazane we wniosku o jej przyjęcia, nie mogła zostać przyjęta do rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Wymaga również przypomnienia, że w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Ustawodawca nieprzypadkowo bowiem, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c., obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą

być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Analizując wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w niniejszej sprawie stwierdzić należy, że został on sporządzony z naruszeniem zasad, o których mowa wyżej. Strona skarżąca wskazała co prawda, że jej zdaniem zaskarżony wyrok został wydany w warunkach nieważności postępowania – co wskazywałoby na istnienie przesłanki przedsądu określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. – nie uzasadniła jednak swojego stanowiska w tym zakresie, a jak już była o tym mowa wcześniej, na tym etapie postępowania Sąd Najwyższy nie analizuje zarzutów kasacyjnych i ich uzasadnienia. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę okoliczność, że Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę z urzędu, w granicach zaskarżenia, kwestię nieważności postępowania przed sądem II instancji (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z 21 listopada 1997 r., I CKN 825/97, OSNC 1998, Nr 5, poz. 81, z glosą A. Szpunara, OSP 1998, Nr 5, poz. 93; z 10 maja 2000 r., III CKN 416/98, OSNC 2000, Nr 12, poz. 220; oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 czerwca 2013 r., II CSK 720/12, Legalis nr 803992; z 12 czerwca 2020 r., V CSK 22/20, Legalis nr 2396879; z 25 sierpnia 2020 r., II CSK 44/20, Legalis nr 2490666;

z 9 października 2020 r., I CSK 32/20, Legalis nr 2489233, T. Szanciło (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Komentarz. Art. 1–458¹⁶. Tom I. Wyd. 2, Warszawa 2023), należy podkreślić, że w niniejszej sprawie brak jest jakichkolwiek podstaw do podejmowania przez Sąd Najwyższy czynności w tym zakresie z urzędu, nie została także spełniona przesłanka (strona skarżąca tego nie wykazała), która spowodowałaby przyjęcie skargi kasacyjnej do jej dalszego, merytorycznego rozpoznania. W pierwszej kolejności zauważyć należy, że nie może być mowy w niniejszej sprawie o niewłaściwym umocowaniu pełnomocnika reprezentującego Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Z ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika jednoznacznie, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych zdolność sądową i procesową mają, zgodnie z art. 460 § 1 *in fine* k.p.c., organy rentowe, przez które rozumie się między innymi jednostki organizacyjne Zakładu określone w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych, właściwe do wydawania decyzji w sprawach świadczeń (art. 476 § 4 pkt 1 k.p.c.). Jednostkami tymi są terenowe jednostki organizacyjne Zakładu stanowiące jego oddziały. Zdolność procesowa organu rentowego ma swoje oparcie bezpośrednio w ustawie, a nie w pełnomocnictwie udzielonym przez Prezesa Zakładu, a posiadanie przez organ rentowy zdolności procesowej oznacza zdolność do dokonywania przez jednostkę organizacyjną będącą takim organem wszystkich czynności procesowych. Dyrektor Oddziału ZUS działa jako osoba uprawniona do działania w imieniu organu rentowego (art. 460 § 1 k.p.c., art. 476 § 4 pkt 1 k.p.c. w związku z art. 67 § 1 k.p.c. i § 8 ust. 1 i ust. 2 statutu w związku z art. 67 ust. 1 pkt 2 i art. 74 ust. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Nie jest wówczas konieczne pełnomocnictwo procesowe od Prezesa ZUS, gdyż dyrektor oddziału pozwanego może udzielić pełnomocnictwa procesowego do zastępstwa oddziału w postępowaniu sądowym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 5 maja 2021 r., II USK 104/21, Legalis nr 2629879).

Nie potwierdziła się także druga z przyczyn, w której strona skarżąc upatruje nieważności postępowania przed Sądem II instancji, jaką miałyby być pozbawienie ubezpieczonego możliwości obrony swoich praw – z powodu zawieszenia z dniem 4 lipca 2023 r. adw. T. D. w wykonywaniu czynności zawodowych, a wyznaczonego

wcześniej do udzielania skarżącemu pomocy prawnej z urzędu. Zwrócić należy uwagę, że skutek nieważności, określony w art. 379 pkt 5 k.p.c., nie ma charakteru powszechnego, ocenia się go natomiast indywidualnie, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy. W orzecznictwie dominuje stanowisko, że pozbawienie stron możliwości obrony swych praw, aby mogło stanowić przyczynę nieważności, musi być całkowite i w sposób bezwzględny wyłączyć możliwość obrony (orzeczenie Sądu Najwyższego z 21 czerwca 1961 r., 3 CR 953/60, NP 1962 nr 1, s. 117 z glosą W. Siedleckiego). Oznacza to, że nieważność postępowania występuje wtedy, gdy strona postępowania - wbrew swej woli - zostanie faktycznie pozbawiona możliwości działania w postępowaniu lub jego istotnej części. Stwierdzenie, czy taki stan nastąpił, wymaga rozważenia, czy w konkretnej sprawie nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, czy uchybienie to miało wpływ na możliwość działania strony oraz, czy pomimo zaistnienia tych dwóch przesłanek strona mogła bronić swoich praw. Tylko przy kumulatywnym spełnieniu tych wszystkich przesłanek można mówić o skutkującym nieważnością postępowania pozbawieniu strony możliwości obrony swoich praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Nie każde naruszenie przepisów proceduralnych może być zatem w ten sposób traktowane (wyrok Sądu Najwyższego z 9 lipca 2014 r., I PK 316/13, LEX nr 1511811). Chodzi więc o sytuację, w której z powodu wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, których nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji, strona nie mogła - wbrew swej woli - brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 28 listopada 2002 r., II CKN 399/01, LEX nr 196607; z 20 lutego 2020 r., I PK 249/18, LEX nr 3008444 i z 24 maja 2023 r., II USK 231/22, Legalis nr 2949831). Samo zawieszenie adwokata w wykonywaniu czynności zawodowych nie powoduje automatycznie nieważności postępowania. W niniejszej sprawie okoliczność ta nie miała żadnego wpływu na tok postępowania i ochronę (jej brak) praw skarżącego. Jak wynika bowiem z akt sprawy, reprezentujący skarżącego adwokat podejmował w jego imieniu wszelkie czynności procesowe przed Sądem I instancji – do czasu wydania w dniu 15 października 2021 r. wyroku. W okresie swojej aktywności zawodowej miał także możliwość złożenia skutecznie odpowiedzi na apelację – nie

miał jednak obowiązek tego robić z punktu widzenia procesowego - apelacja organu rentowego była bowiem polemiką z tezami orzeczenia pierwszoinstancyjnego, a stanowiska stron i całość postępowania dowodowego została już przeprowadzona w postępowaniu przed Sądem I instancji. Sąd Apelacyjny nie przeprowadzał żadnego dalszego postępowania dowodowego, nie dokonywał żadnych nowych ustaleń stanu faktycznego sprawy uznając, że Sąd Okręgowy przeprowadził wystarczające dla kategorycznego rozstrzygnięcia sprawy postępowanie dowodowe, jednakże dokonał błędnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego – na co strony postępowania nie miały już żadnego wpływu. Adwokat został zawieszony w czynnościach zawodowych natomiast na mocy uchwały Okręgowej Rady Adwokackiej z dnia 4 lipca 2023 r., już na etapie postępowania apelacyjnego – w momencie w którym nie były już podejmowane żadne dalsze czynności procesowe z udziałem stron. Wyrok Sądu II instancji ogłoszony został po rozpoznaniu sprawy na posiedzeniu niejawnym w dniu 28 grudnia 2023 r. Nie może więc być mowy o jakimkolwiek ograniczeniu możliwości obrony praw skarżącego.

Strona skarżąca formułując wniosek o przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazała także, że jej zdaniem istnieje potrzeba wykładni art. 116 § 1 lit b ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa, w zw. z art. 31 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych budzącego poważne wątpliwości w przedmiocie dookreślenia sytuacji w których przepis ten może mieć zastosowanie, a mianowicie czy istnienie stanu wyłączającego świadome powzięcie decyzji z uwagi na stan chorobowy w chwili powołania na członka zarządu spółki jak i w czasie pełnienia funkcji członka zarządu spółki oraz brak dopuszczenia do spraw spółki od chwili powołania do zarządu spółki, aż do momentu odwołania z tej funkcji, będącego wynikiem przyczyn od niego niezależnych - jest przesłanką świadczącą o braku winy w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszeniu upadłości – co sugeruje (nie wskazano tego wprost) na istnienie przesłanki przedsądu zawartej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Także w tym przypadku, pomimo sporządzenia skargi kasacyjnej przez profesjonalnego pełnomocnika, zabrakło niezbędnego uzasadnienia. Tymczasem odwołanie się do przesłanki przedsądu, jaką jest potrzeba wykładni przepisów prawnych, budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów,

wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni, albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, Legalis nr 127030; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, Legalis nr 2701754 i z 9 września 2022 r., I CSK 1494/22, Legalis nr 2741242). Stronę skarżącą obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej, wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, LEX nr 570112 i z 29 września 2022 r. I CSK 3496/22, Legalis nr 2790349). Powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wywodu, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej

Powyższemu strona skarżąca nie podołała.

Tym bardziej, że Sąd Najwyższy wielokrotnie wypowiadał się w zakresie wykładni wskazywanych przez stronę skarżącą przepisów i orzecznictwo w tym zakresie jest ugruntowane. I tak, przykładowo, w postanowieniu z 13 marca 2024 r. (III UZP 7/23, Legalis nr 3058402) Sąd Najwyższy uznał, że odpowiedzialność członka zarządu za zaległości składowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie może wystąpić jedynie wówczas, kiedy przesłanki zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości powstały w okresie, gdy nie pełnił on już funkcji w zarządzie spółki (art. 116 § 1 pkt 1 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa, jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 2383 ze zm., w związku z art. 31 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 497 ze zm.). Natomiast powoływanie się przez

członka zarządu spółki akcyjnej na nieznaną stan finansów spółki jako przyczynę niezgłoszenia wniosku o upadłość, nie jest okolicznością uzasadniającą zwolnienie go od odpowiedzialności za zaległości podatkowe na podstawie art. 116 Ordynacji podatkowej. Zarząd spółki może rozmaicie kreować swoje wewnętrzne relacje, jednak organem spółki jest zarząd jako całość, a nie jego poszczególni członkowie. Wynika stąd obowiązek posiadania przez każdego członka zarządu elementarnej wiedzy o najważniejszych sprawach spółki. Członkowie zarządu, jako zobowiązani do prowadzenia spraw spółki, mieli obowiązek kontrolowania jej finansów. Zgodnie z art. 231 k.s.h. zarząd miał obowiązek składać co roku sprawozdanie z działalności spółki i sprawozdanie finansowe. Podstawą tych sprawozdań musiały być dokumenty finansowe, z którymi zarząd musiał się zapoznać. Nieznajomość kondycji finansowej spółki i brak zainteresowania członka zarządu tą kwestią stanowi zawinione przez niego zaniechanie wykonywania podstawowych obowiązków. Brak wiedzy o stanie finansowym spółki jest także okolicznością leżącą po jego stronie. Nie powinien on bowiem podejmować się pełnienia funkcji członka zarządu, jeżeli nie miał do tego kompetencji. Jeżeli niewiedza wnioskodawcy była przyczyną niezgłoszenia przez niego wniosku o upadłość, to nie jest to okoliczność świadcząca o braku winy w rozumieniu art. 116 Ordynacji podatkowej (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 5 marca 2024 r., II USKP 18/23, Legalis nr 3058172). Nadto, w kwestii odpowiedzialności osób trzecich za zobowiązania składkowe art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych odsyła tylko do przepisów Ordynacji podatkowej i nie odsyła równocześnie w tym zakresie do przepisów Kodeksu spółek handlowych (w tym art. 299 k.s.h.) ani do przepisów Kodeksu cywilnego (w tym art. 362 k.c.). Przesłanki odpowiedzialności członków zarządu spółek kapitałowych za zobowiązania tych spółek na gruncie art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej są zaś surowsze od przewidzianych w art. 299 k.s.h. Idąc dalej, bezskuteczność egzekucji przeciwko spółce jest kluczowym elementem konstrukcji odpowiedzialności z art. 116 Ordynacji podatkowej (tak postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z 24 lipca 2023 r., III USK 409/22, Legalis nr 3002722). Także z orzecznictwa sądów powszechnych wynika, że z punktu widzenia należytego wykonywania obowiązków członka zarządu bierność osoby, której powierzono tę funkcję, stanowi postawę nie zasługującą na

akceptację i w żadnej mierze nie prowadzi do uwolnienia tego członka zarządu od odpowiedzialności za zadłużenie składkowe. Jeżeli realizacja obowiązków członka zarządu napotyka na obiektywne trudności jedynym rozwiązaniem staje się złożenie rezygnacji z tej funkcji, co powinno nastąpić niezwłocznie po zaistnieniu tego rodzaju przeszkód w pełnieniu funkcji zarządzającej (np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 5 października 2022 r., III AUa 772/18, Legalis nr 2845198).

Przedstawione argumenty skłaniają do konkluzji, że w sprawie nie wykazano przesłanek uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji. Skarżący nie został obciążony kosztami zastępstwa procesowego strony przeciwnej, na podstawie art. 102 k.p.c.

Sąd Najwyższy nie przyznał pełnomocnikowi udzielającemu pomoc prawną skarżącemu z urzędu zwrotu kosztów udzielenia tej pomocy, bowiem pełnomocnik nie zawarł w skardze kasacyjnej takiego żądania. W skardze kasacyjnej ograniczono się jedynie do sformułowania żądania „zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym”, natomiast nie został zgłoszony wniosek o przyznanie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu – wraz z oświadczeniem, że opłata nie została zapłacona w całości lub w części (§ 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2024 r., poz. 763 ze zm.).

[SOP]

[a.ł]

